

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

GRUNOPOST

Verenigingsblad van de
Philatelisten Vereniging
Groningen
Emmastraat 5, 9722 EW Groningen

56e jaargang - nr 3 – mei 2021

Postzegel- en Muntveilingen

- Een betrouwbare taxatie van uw verzameling?
- Een hoge opbrengst via een internationale veiling?
- Een gedegen en correcte afwikkeling van uw levenswerk?

Laat **Rietdijk** uw partner zijn!

In **april** en **november** telkens een grote postzegelveiling en in **juni** en **december** telkens een grote muntenveiling.

Wij zijn doorlopend op zoek naar **postzegels** en **munten**!

Voor **grote** inzendingen komen wij graag naar u toe!

Bel: **070-364 79 57**

of mail: **info@rietdijkveilingen.nl**

Adres Noordeinde 41 (schuin t.o. paleis)

2514 GC 's-Gravenhage

Telefoon **070-364 79 57** (postzegelveiling)

070-364 78 31 (muntenveiling)

Fax 070-363 28 93

Internet www.rietdijkveilingen.nl

E-mail info@rietdijkveilingen.nl

GRUNOPOST

Verenigingsblad van de Philatelisten Vereniging Groningen

Redactie : G.D. v. d. Molen, D.R. v.d. Heide

Medewerker: J.P.A. Tolsma

Opmaak: G.D. v. d. Molen

e-mail: po1ls4@kpnmail.nl

VERSCHIJNT VIJF MAAL PER JAAR

CENTRUM PHILATELISTEN VERENIGING GRONINGEN

Emmastraat 5, 9722 EW Groningen

Tel. 050 - 525 96 10

Geopend elke woensdag van 10.00 - 16.00 uur

en op zaterdag van 10.00 -12.30 uur

Website: www.philatelist.nl

ISSN: 2211-0925

Contributie: Phil. Ver. Groningen, afd. contributie,
rekening nr.: **NL98INGB0004491102**

Ledenadministratie: J.B. Steur, J. Ellenbergerstraat 14,
9746 AJ Groningen, tel. 050 - 5772457

56^e jaargang - nr 3 - oplage 310 – mei 2021

Inhoudsopgave:

blz. 4: Van de voorzitter

blz. 4: Schriftelijke veiling

blz. 5: Een briefkaart uit Nederlands-Indië gebruikt in Nederland

blz. 7: Beleef de natuur

blz. 9: De jaarlijkse prijzenregen

blz. 9: Uw Grunopost per mail?

blz. 10: Vervalsingen bij moderne Amerikaanse uitgiften

blz. 12: Data inleveren kopij

blz. 13: Eens wat anders 7: de provinciale zegels van Drenthe en Groningen

blz. 15: Wetenschappers lezen ongeopende brief uit de 17e eeuw met
scantechnologie

blz. 18: Nederlandse plaatsen waar voorsfstempelingsplaatsvond

Van de voorzitter

Wat houdt ons bezig.

Veel leden hebben een afspraak gemaakt om het vaccin voor een betere bescherming tegen covid19 te krijgen. Anderen zijn al gevaccineerd. Zo hopen we dat we weer snel onze gezellige bijeenkomsten kunnen houden. We hebben zeer regelmatig contact met de beheerders van de zaal.

Zodra de beperkende maatregelen omtrent de corona zijn versoepeld of zelfs zijn opgeheven, willen we weer graag bijeenkomen.

De ruilers zullen wel veel materiaal klaar hebben liggen om het met anderen weer te kunnen ruilen.

Digitaal bijeenkomsten houden slaat bij onze leden niet aan. Nog lang geen tien leden hebben zich aangemeld. Gelukkig hebben we ons centrum aan de Emmastraat nog, waar u bestellingen kunt doen en ophalen. Een van onze leden heeft aangeboden om op afstand een lezing voor ons te houden. Maar dat kan natuurlijk ook als we weer in onze vertrouwde zaal zitten. De techniek maakt dat tegenwoordig mogelijk.

De ruilers, contactgroep Plaatfouten, de bibliotheekcommissie, snuffelaars en veilingmateriaal kijkers moeten nog even geduld hebben.

Het rondzendverkeer is gelukkig actief om zo uw verzameling verder aan te vullen.

Ledenvergadering

Als vereniging hopen we ook weer de tweede helft van 2021 de algemene ledenvergadering te kunnen houden.

Ernst Flentge

Schriftelijke veiling

Helaas kunnen we als vereniging nog niet weer veilingen organiseren in ons verenigingspand aan de Emmastraat.

Het inmiddels overbekende coronavirus gooit nog steeds roet in het eten.

Daarom houden we ook nu weer een schriftelijke veiling.

Op de site van onze vereniging vindt u weer een kavellijst met diverse mooie zegels. Als u op de camera klikt die voor de cataloguswaarde van het zegel staat ziet u ook het zegel afgebeeld. De sluitingsdatum van het bieden is 28 mei 2021. Daarna krijgt u van de veilingcommissie bericht of het door u uitgebrachte bod het hoogste is of dat iemand anders meer bood dan u.

Tijdens de openingsurn is het ook mogelijk de kavels in het centrum te bekijken.

De veilingcommissie

Een briefkaart uit Nederlands-Indië gebruikt in Nederland

Toen Nederland in mei 1945 was bevrijd, was aan heel veel grondstoffen een groot gebrek. De industrie en handel waren niet ongeschonden uit de oorlog gekomen. Zo was er ook een groot tekort aan papier. Papier voor het vervaardigen van briefkaarten bijvoorbeeld. De drukkerij van Joh. Enschedé & Zonen te Haarlem vond een oplossing door briefkaarten bestemd voor Nederlandsch-Indië te voorzien van een opdruk.

Joh. Enschedé & Zonen beschikte over een voorraad briefkaarten gedrukt voor Nederlandsch-Indië met de waarde van 3½ cent met een zegelafbeelding uit de zogenoemde 'karbouwen' uitgifte. Deze kaarten waren al vanaf 1937 in Nederlandsch-Indië verkrijgbaar en werden daarom regelmatig bijgedrukt. Op de briefkaart zijn de teksten zowel in het Nederlands als in het Maleis gedrukt. De voorraad bedroeg 4.263.768 briefkaarten in onversneden vellen van 36 stuks. Op 14 juni 1945 werden 4.148.572 briefkaarten met opdruk afgeleverd bij de PTT door de drukkerij van Joh. Enschedé & Zonen.

Voorzijde van de briefkaart

Noekrumen 1-8-'42

Waarde Fam.

Hoe gaat het? Wij hopen van goed. Hier alles o.k. Even een bericht als dat wij a.s. zaterdag 4 Aug. van en 14 dagen op reis gaan anders hou je soms voor een gesloten deur komen. Hier steeds druk op 't doek met menschen uit de stad voor groenten te halen. Dat schijnt in de stad niet royaal te zijn. Maar bij jellie is weer visch te koop en haring en daar riu je hier weer mits van. Zoo heeft elke plaats zijn lasten en gemak. Nu best menschen de hartstijke groeten van ons verra. Aming Henk, Arie en elke...

Achterzijde van de briefkaart

De betreffende postzegel van Nederlands-Indië, met en zonder overdruk

Briefkaart is Kartoepos (postkaart), adres is 'alamat, afzender is sipengirim en naam is nama. Dus de vertaling van het zinnetje: Naam en adres van den afzender was: Nama dan 'alamat sipengirim. Elke Nederlander kon vanaf juni 1945 beschikken over deze briefkaarten, die waren voorzien van een opdruk in rode inkt: NEDERLAND 5. De oude waarde van 3½ cent was door middel van horizontale lijntjes doorgehaald, evenals de landsnaam Ned. Indië.

Het cijfer 5 kennen we van de guilloche serie die in 1940 was verschenen.

Maar hoe zat het met de voorraad briefkaarten in Nederlandsch-Indië? Op 1 mei 1937 werd een briefkaart van 3½ cent in de tarievenlijst opgenomen. Men had alleen briefkaarten van 5 cent in het 'karbouwen' type voorhanden. Besloten werd om de voorraad van deze briefkaarten in Nederlandsch-Indië zelf te voorzien van een opdruk in de waarde van 3½ cent. Wel kreeg Joh. Enschedé de opdracht om briefkaarten te drukken in het 'karbouwen' type met als afbeelding de bestaande postzegel van 3½ cent in dezelfde kleur grijs als de postzegel. De lay-out van de briefkaart werd aangepast, het wapen linksboven op de oude kaart verdween, maar de teksten bleven gelijk.

Na de Japanse bezetting werden in elk geval géén briefkaarten meer gedrukt in het 'karbouwen' type maar werd de afbeelding van een postzegel van 5 cent gebruikt uit de serie postzegels gedrukt door de American Bank Note Company te New York. Alleen de waarde werd gewijzigd in 3½ cent, want een postzegel in die waarde in deze serie was niet voorhanden. De briefkaart kwam op 16 april 1946 in omloop.

De briefkaart met de opdruk NEDERLAND en 5 (cent) werd vanaf 16 juni 1945 verkrijgbaar gesteld. De vroegst bekende datum van gebruik is 21 juni 1945. Op 1 juli 1948 werd de briefkaart buiten gebruik gesteld.

Gerrit van der Molen

Bron: Publicatie Cees Janssen, overgenomen met zijn toestemming
Briefkaart: in eigen verzameling

Beleef de natuur

Op 22 februari 2021 gaf PostNL een velletje uit met het thema "Beleef de natuur - De Onlanden". De Onlanden is een natuurgebied ten zuiden van de stad Groningen op de grens van Groningen en Drenthe van 2500 hectare. Het bestaat uit ruige hooilanden, moerasbos en ruimte voor de berging van overtollig water zodat de stad Groningen droge voeten houdt. Er leven voor dit gebied karakteristieke planten en dieren .

De naam De Onlanden spreekt voor zich. Het was vroeger een grotendeels onbegaanbaar en onbewoonbaar gebied waar landbouw niet mogelijk was. In de loop van de eeuwen is de situatie wel iets verbeterd maar het gebied blijft zijn naam eer aandoen.

In 2008 ging een groot herinrichtingsproject van start waarbij grote delen teruggegeven werden aan de natuur. Zo is een drassig en moerassig gebied ontstaan dat specifieke planten en dieren aantrekt. De laatste aanwinst is de aanwezigheid van een paartje zeearenden. Thans wordt er door Natuur-

monumenten aan gewerkt het gebied nog aantrekkelijker te maken voor het publiek, waarin men, gezien het grote aantal bezoekers, zeker slaagt. Omdat de ledenavonden helaas zijn vervallen is daarmee ook de presentatie van de nieuwtjes achter gebleven. Daarom deze keer, omdat het niet vaak voorkomt dat een nieuwe uitgifte aan onze omgeving wordt gewijd, een schriftelijke versie van de nieuwtjes. John Tolsma attendeerde ons erop dat dit velletje al besproken werd in het verenigingsblad van Roden-Leek.

Dit velletje is de tweede in de reeks: *Beleef de natuur 2021-2023*. Op de tien postzegels, in liggend formaat, zijn afgebeeld: de kempfaan, de grote zilvreiger, de smient, de glazenmaker, de gewone klaproos, het klein hoefblad, de gewone margriet, de brasem, de otter en de bruine vuurvlieder. Op de onderdruk van het velletje vindt u nog meer dieren, te weten: een kruipende zeggekorfslak, een geopende klaproos, het zijaanzicht van een snoek, het zijaanzicht van een smient, een groot langlijffe met gespreide vleugels en drie bloemen van de echte kamille.

Zowel voor de verzamelaar van het thema “Mijn eigen omgeving” als voor de natuurliefhebber een prachtige uitgave.

Gerrit van der Molen

De jaarlijkse prijzenregen

Ieder jaar wordt een deel van onze leden weer verrast met de mededeling dat hun lidnummer goed is voor een prijs. Dit jaar is dat voor ongeveer vijftien procent het geval.

U vindt uw lidnummer op het adresetiket van deze Grunopost. Staat dit lidnummer nu ook in het lijstje hieronder, dan bent u (weer) in de prijzen gevallen. Het vervelende is echter dat het negatieve prijzen zijn. U hebt nl. de contributie voor 2021 nog niet aan onze penningmeester overgemaakt.

Dat betekent dat we u, als u uw lidnummer hier heeft aangetroffen, vriendelijk doch dringend verzoeken € 60,00 over te maken naar banknummer NL98INGB0004491102 t.n.v. de Phil. Ver. Groningen, afd. Contributie.

Het negatieve aspect van de prijs zit vooral hier in dat u nu € 10,00 meer betaalt dan u zou hebben moeten betalen als u vóór 1 januari deze overschrijving had verricht. Deze regeling heeft verschillende malen in de Grunopost gestaan, maar het is u kennelijk ontgaan of sprak u niet aan. Jammer maar helaas!

Hieronder de lidnummers van de leden die nog niet betaald hebben.

123, 133, 193, 195, 305, 330, 331, 352, 417, 403, 426, 485, 511, 551, 565, 566, 625, 628, 639, 644, 650, 654, 694, 695, 706, 748, 763, 788, 789, 856, 865, 903, 955, 968, 970, 974, 984, 1058, 1066, 1120, 1157, 1167, 1248, 1256, 1269, 1280, 1572,

Uw Grunopost per mail?

Inmiddels groeit langzamerhand het aantal leden dat het prettig vindt om de Grunopost per e-mail te ontvangen. Vooral om bepaalde artikelen op te slaan in de eigen computer en zo te bewaren waardoor u artikelen en afbeeldingen later mogelijk kunt gebruiken. Dit bespaart u ook veel ruimte t.o.v. het bewaren van de schriftelijke versie. Denkt u, dit wil ik ook wel, geef dit dan door aan de redactie of aan de afdeling service wanneer u in de Emmastraat moet zijn. U krijgt het blad dan als pdf toegezonden.

Het blad wordt altijd aan één van de redactieleden gezonden en BCC aan hen die de Grunopost per mail ontvangen. Hierdoor blijft uw adres onzichtbaar voor anderen,

Namens de redactie, Gerrit van der Molen

Vervalsingen bij moderne Amerikaanse uitgiffen

Onder deze titel schreef Hans van Gils een stuk in USCA POST, nummer 216 van januari 2021, het verenigingsblad van de verzamelaars van Amerika en Canada. Het is een waarschuwend en tevens leerzaam artikel over vervalsingen van uitgiffen van postzegels.

Uit onderzoek is gebleken dat ook de uitgiffen van de Amerikaanse postzegels inmiddels een gewild item zijn geworden om te vervalsen en daarmee veel geld te verdienen.

In de periode tussen 1895 en 1970 ging het nog maar om 16 emissie waar vele vervalsingen in voorkomen. Tussen de jaren 1970 en 2009 is dat aantal al gestegen tot 24 emissies, terwijl dit in de laatste tien jaar is opgelopen tot 27 emissies.

Het gaat niet om 1 vervalsing maar inmiddels zijn van sommige zegels meerdere vervalsingen gevonden. Omdat er steeds meer vervalsingen worden ontdekt kan worden geconcludeerd dat ook de gedrukte aantallen vervalsingen enorm zijn toegenomen.

Een doelgroep voor de afname van de “goedkopere” vervalsingen is de mensen met een kleine beurs. Zij betalen voor deze zegels veel minder dan voor de echte postzegels. Ook op eBay worden deze zegels veelvuldig aangeboden.

Hoe herkennen we deze vervalsingen?

Sommige vervalsingen vallen direct op doordat het gewoon slechte drukken zijn. Andere exemplaren zien er bijna als echt uit en zijn vaak moeilijk te herkennen.

4187CF4

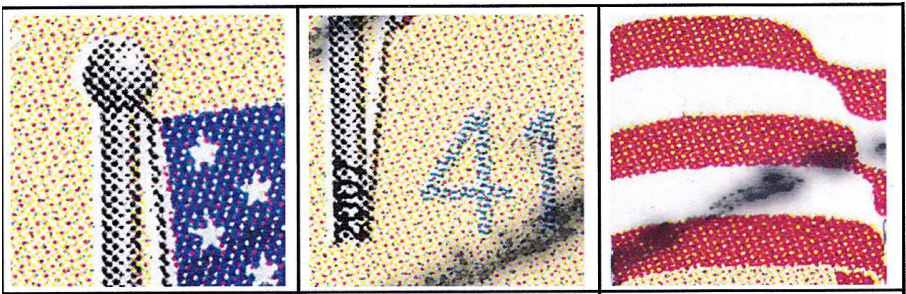
Vervalsing

Ik ga hier verder nu niet uitvoerig op in maar wie veel meer details wil weten raad ik aan om contact op te nemen met Klaas Gibcus, medewerker van onze afdeling Service. Hij weet als verzamelaar van de postzegels van de Verenigde Staten van Amerika veel van deze materie. Van hem kreeg ik ook het betreffende verenigingsblad om ook onze leden hiermee van dienst te kunnen zijn.

Het zegel waarvan u hier enkele voorbeelden van meerdere vervalsingen ziet afgebeeld is de rolzegel 41c vlag uit 2007. Deze zegel trok de aandacht van Van Gils vanwege een redelijk vies stempel en een wat verkleurde druk. Door de zegel te scannen met 1200 dpi kwamen de vervalsingen zeer snel aan het licht.

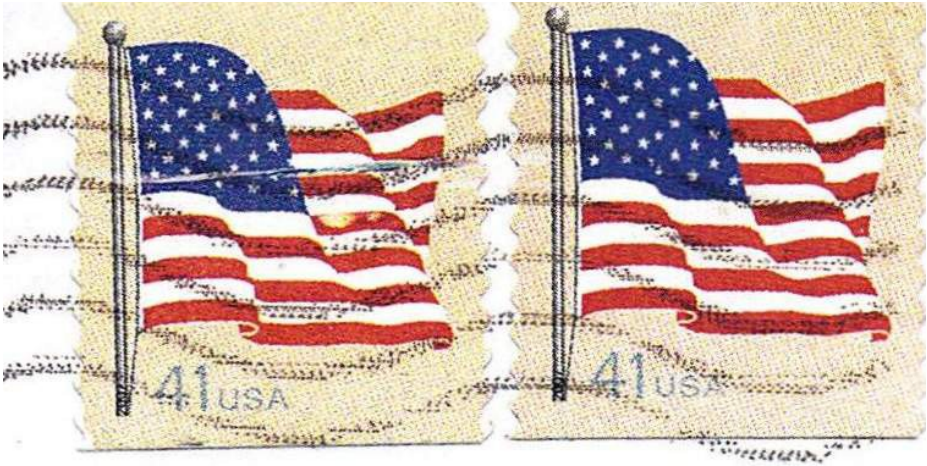
Vervalsing

Vervalsing

Echte zegel

Op de vorige pagina en hier boven 4 voorbeelden van vervalsingen

Van Gils geeft wel het advies: als je dergelijke zegels vind in een onafge-
weekte rommelpartij of doos met massawaar, week ze niet af. Dan heb je het
bewijs dat de zegels wel echt zijn gebruikt.

In de Scott-catalogus zijn inmiddels al vele vervalsingen opgenomen. De
zegels worden op internet aangeboden onder de noemer "Counterfeit". De
vraagprijs ligt dan meestal ruim boven de gebruikelijke prijs. Als Scott een prijs
heeft genoteerd van de vervalsingen wordt deze prijs meestal gevraagd en
betaald.

Gerrit van der Molen

Data inleveren kopij

De volgende Grunoposten verschijnen:
begin september en begin november.

Hebt u kopij? Graag aanleveren uiterlijk één maand voor de verschijning van
ons blad.

De redactie

Eens wat anders 7: de provinciale zegels van Drenthe en Groningen

Van de **provincie Drenthe** zijn tot nu toe maar twee legeszegels bekend:

1950?

drukker: onbekend
perforatie: 10 ½ (hoger nummer) ; 12 ½ (lager nummer)
grootte: ca. 15 x 29 mm
aspecten: type waarde aanduiding en nummer variëren

De waarden:

f 2,50 zwart en rood op lichtgroen
f 2,50 zwart en rood op licht azuurblauw

Andere waarden zijn gezien maar nog niet gemeld.

Ook van de **provincie Groningen** zijn slechts 2 zegels geregistreerd. Ze bevinden zich op een visvergunning uit 1960.

Er schijnen er nog andere te zijn, maar die zijn nog niet gemeld. Dus... hengel ook eens in uw verzameling en vind een dergelijk document of zegel om mee te helpen met het completeren van deze moeilijke puzzel.

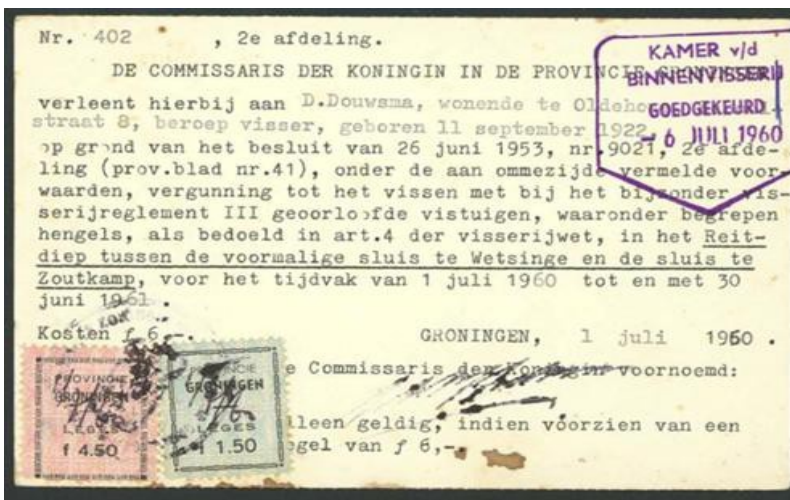
1960?

drukker: onbekend

perforatie: 11 ¼ (f 1,50) en 10 ½ (f 4,50)
grootte: ca. 24 x 29 mm
aspecten: waardetype en achtergrond variëren, afhankelijk van de waarde

De waarden:

- f 1,50 zwart en blauw
- f 4,50 zwart en roze

een visakte uit 1960

Gegevens over de legeszegels van de **provincie Friesland** hebben we nog niet!

Hebt u meer informatie, zegels of scans? Graag sturen naar Douwe van der Heide (drvdh@home.nl) of naar het mailadres van de redactie).

Bovenstaande gegevens zijn een bewerking van een artikelenserie van Oscar van der Vliet in het blad Cleyn Segel van de Nederlandse Vereniging voor Fiscale Filatelie.

Met toestemming overgenomen en bewerkt door Douwe van der Heide.

Wetenschappers lezen ongeopende brief uit de 17e eeuw met scantechnologie

Onlangs was het in het nieuws. Het lukte een internationaal team van wetenschappers om een ongeopende brief met behulp van scantechnologie te ontcijferen. Het hier volgende artikel kreeg ik toegezonden door ons lid Wouter Rosenbaum. Hij vond de brief waarin de onthulling werd geplaatst op internet waarin de onthulling werd geplaatst.. De redactie staat altijd open voor artikelen die betrekking hebben op filatelistisch materiaal. Daar valt dit ook onder, podermeer door het geschreven getal 10 op de envelop, de te betalen port..

Begin citaat

Een internationaal team van wetenschappers is erin geslaagd een ongeopende brief uit de zeventiende eeuw te lezen met behulp van scantechnologie. De brief werd gevonden in een koffer van een Haagse postmeester uit die tijd; hij kwam nooit bij de ontvanger aan.

De koffer van de Haagse postmeester Collectie Brienne, Beeld en Geluid Den Haag

Het onderzoek wordt vandaag gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift Nature Communications. Wetenschappers van de universiteiten van Groningen en Leiden leidden het onderzoek. Ze kregen daarbij hulp van collega's van onder meer Oxford en Yale.

De onderzoekers zijn dolblij met de bevindingen. Een van hen is Rebekah Ahrendt van de Universiteit van Utrecht, die het poststuk jaren geleden op het spoor kwam. "Toen we vijf jaar geleden begonnen, hadden we geen idee of het zou lukken." De vondst bleek een uitgelezen kans om met speciale technieken te kijken of de brief ongeopend gelezen zou kunnen worden.

Ahrendt: "Ik wilde de brief graag lezen, maar zonder deze kapot te maken." De post handmatig openen zou de brief - een waardevol historisch item - waarschijnlijk beschadigen. Zodoende werd een technologische 'operatie' op touw gezet.

Uit scans bleek dat de brief op 31 juli 1697 is verstuurd door Jacques Sennacques aan zijn neef Pierre Le Pers, een Franse koopman in Den Haag. Sennacques vroeg zijn neef om een gewaarmerkt afschrift van een overlijdensbericht van ene Daniel Le Pers. Ook informeerde hij naar de gezondheid van Pierre.

De brief

Het poststuk was niet de enige in z'n soort. De brief zat in een koffer met nog zo'n 3000 andere niet-bezorgde stukken. Een stuk of 600 waren niet open-gemaakt. Ze werden tussen 1689 en 1706 verstuurd en hadden als bestemming Den Haag, maar bereikten hun ontvanger niet. Bijvoorbeeld omdat die was overleden, verhuisd of niet kon betalen voor ontvangst.

De brieven werden geschreven in allerlei talen, van Nederlands en Engels tot Frans, Latijn en Spaans. Ze waren afkomstig van mensen uit alle lagen van de bevolking; van kooplieden, artsen en spionnen tot migranten en muzikanten. Ahrendt: "De collectie is belangrijk omdat deze ons wat vertelt over het

dagelijks leven van gewone mensen in die tijd. Het waren geen brieven van de elite."

De brieven zaten niet 'verpakt' in een envelop; die uitvinding volgde pas in de negentiende eeuw. "Het papier was in die tijd zijn eigen envelop. Mensen bedachten allerlei manieren om het papier te vouwen", zegt Ahrendt.

Dat had alles te maken met de inhoud: als de brief gevoelige informatie bevatte, probeerden afzenders de post goed te verzegelen zodat deze niet stiekem kon worden gelezen. Om de post op te vouwen en te verzegelen, bestonden dus talloze manieren: *letterlocking* genoemd. Het vouwen was even persoonlijk als een handtekening van de afzender.

*Het digitaal 'uitvouwen' van de brief van Sennacques Unlocking History
Research Group archive*

Om de stukken intact te laten, werd een selectie van ongeveer twintig ongeopende brieven door de Queen Mary University in Londen ingescand met behulp van röntgen-microtomografie, een geavanceerde scantechnologie. De methode wordt doorgaans gebruikt om bijvoorbeeld botten en tanden te analyseren.

Met behulp van de scans konden de stukken digitaal worden ingezien. Dat kwam door de ijzerdeeltjes in de inkt, die de scanapparaten kunnen oppikken. Duizenden scans maakten zo de pixels (de letters) op het papier zichtbaar. Die scans leverden uiteindelijk 3D-beelden van de brieven op.

Niet alle post bleek even geschikt voor de scanapparatuur en leverde duidelijke scans op. Uiteindelijk werd één brief verder geanalyseerd door de onderzoekers. Het poststuk geschreven in oud-Frans werd geselecteerd door Ahrendt en haar collega David van der Linden van de Radboud Universiteit in Nijmegen, die de taal beiden machtig zijn. De ene overgebleven brief werd vervolgens op de computer geopend door een computergestuurd algoritme.

Het algoritme analyseerde de scans en de manier waarop het papier gevouwen was. Vervolgens kon het papier digitaal worden 'ontvouwd'. Dat leverde de onderzoekers een duidelijk 2D-beeld van de post op. Het team had vier jaar nodig om het algoritme te ontwikkelen.

'Het leek op een verkeerd gelegde puzzel'

"Het algoritme plakte de gelezen pixels aan elkaar als een leesbaar A4'tje", legt Van der Linden uit. "Maar het A4'tje leek op een verkeerd gelegde puzzel", voegt hij toe. "Alle tekst stond door elkaar." Ahrendt en Van der Linden zetten uiteindelijk de tekst in de logische volgorde.

Wetenschappers uit allerlei vakgebieden werkten mee aan het project, zoals conservatoren en computerwetenschappers. De samenwerking is volgens de betrokken wetenschappers uniek, maar dat geldt ook voor de resultaten. "Dit was nog nooit eerder gelukt", zegt Van der Linden. "We hopen het algoritme in de toekomst zo te kunnen aanpassen, dat we hiermee ook andere brieven digitaal kunnen ontvouwen."

Maartje Geels, redacteur Online

Einde citaat

Namens de redactie, Gerrit van der Molen

Noord-Nederlandse plaatsen waar VOORAFSTEMPELING plaatsvond: Balk

Balk (Fr.), hoofdplaats van de gemeente Gaasterland, met rond 1900 zo'n 1250 inwoners.

Postale gegevens:

Balk kreeg het tweeletterstempel op 24 april 1878
het eerste kleinrondstempel op 8 januari 1884
en het laatste kleinrondstempel op 27 augustus 1889
het eerste grootrondstempel op 24 april 1895
het eerste langebalkstempel in oktober 1908

In Balk werden in de loop der jaren **2** kranten uitgegeven, te weten:

De **Balkster Courant. Nieuws- en Advertentieblad voor de Zuid-Westhoek van Friesland** opgericht en uitgegeven door Feike Dooijtze Hoekstra in 1882. Het eerste nummer verscheen op zaterdag 1 juli 1882.

De krant bleef zo heten tot 1906, daarna werd de naam veranderd in "**De Zuid-Westhoek, oudste Balkster Courant**". De krant verscheen normaal gesproken op zaterdagmorgen (12-6V stempel), maar in sommige jaren of periodes ook op vrijdagavond (7-8N, later ook met 4-5N stempel).

De krant werd ook wel de **Balkster en Koudumer Courant** genoemd.

BALKSTER NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.
verschijnt Zaterdags. Oplag 1000 ex.
Dit blad, dat in de geheele Zuid-Westhoek van Friesland
wordt gelezen, biedt eene gunstige gelegenheid tot ad-
verteeren aan.
Plaatsing 3/2 maal en 5 cts. per regel. [4538]
Balk. F. D. HOEKSTRA, Uitgever.

De oplag bedroeg 1000 exemplaren
(Nieuwsblad voor den boekhandel jrg 49, 1882, no 90 van 10-11-1882)

krantenjongens met een kist waarin de Balkster & Koudumer Courant werd vervoerd

Van die oude Balkster Courant heb ik geen afbeelding in bezit of op het internet kunnen vinden; wel van de Zuid-Westhoek, maar pas van 1914 en 1916:

"deze krant verschijnt des Vrijdags avonds", met in de kop zaterdag 14 maart 1914

De krant werd dus op vrijdagavond gestempeld.

In 1916 is een deel van de naam weer veranderd en "deze krant verschijnt des Vrijdags avonds", met in de kop zaterdag 26 augustus 1916

1899 werd er een N.V. (naamloze vennootschap) opgericht. Dit werd gepubliceerd in Staatscourant no. 83 van zondag 9 en maandag 10 april, KB no. 161:

N°. 161.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP: *Boek-, Courant- en
Handeldrukkerij „Balk“*, te Balk.

Op heden, Vrijdag, den 17den Maart 1899, verschenen voor mij, Johannes Hieronimus Noordenbos, notaris te Balk:

de heeren Feike Looitze Hoekstra, boekdrukker en uitgever, wonende te Wijckel; Sijbout Tjipke Potma, zaakwaarnemer, wonende te Balk, en Durk Wijma, secretaris der gemeente (Gaasterland, wonende te Balk, allen aan mij notaris bekend:

welke comparanten verklaarden op te richten eene naamlooze vennootschap, onder den naam: *Boek-, Courant- en Handeldrukkerij „Balk“*, ten doel hebbende het drijven eener boek-, courant- en handelsdrukkerij en de uitgave der reeds bestaande *Balkster Courant (Nieuws- en Advertentieblad voor den Zuidwesthoek)*.

In het maatschappelijk kapitaal dier naamlooze vennootschap was, volgens verklaring van partijel, deelgenomen door de comparanten:

Hoekstra voor 15 aandelen;

Potma voor 13 aandelen;

Wijma voor 1 aandeel.

De overige 6 aandelen moeten geplaatst zijn binnen 5 jaar na heden.

Zij verklaarden verder, dat voor de op te richten naamlooze vennootschap, welke ontwerp-statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 28 Februari 1899 n°. 43, waren vastgesteld de volgende bepalingen en voorwaarden:

enz. enz.

In 1893 was het bedrijf zodanig gegroeid dat met verhuisde naar een paar percelen verderop gelegen pand naast Hotel de Zwaan aan de Meerweg.

In 1898 verhuisde men naar de Wyckelerweg, net buiten Balk aan de weg naar Wyckel.

En in 1909 had Hoekstra de zaak financieel dusdanig op orde dat het hem lukte alle aandelen van de vennootschap per 1 januari 1910 terug te kopen. Het bedrijf werd daarna omgezet in een vennootschap onder firma (V.O.F.).

Toen in 1913 in het centrum van Balk het voormalige café "De Rustende Jager" (tegenover de zogenaamde Ossebrug) te koop kwam, kocht hij dat en verbouwde het tot woonhuis met een nieuwe drukkerij in de tuin.

In 1967 is de drukkerij uiteindelijk verhuist naar Emmeloord. De redactie en de familiewoning bleven in Balk (Haskestaete).

Feike Dooitze Hoekstra (1850- 1917) was o.a. hoofdonderwijzer, uitgever van een krant en boekhandelaar met sigarenmagazijn.

In Balk heb je nog het F.D. Hoekstraplein.

Maar..... er was nog een krant in Balk:

In juli 1901 begint een oud werknemer van Feike Hoekstra, Wiebe Harmens de Jong, zijn versie van de Balkster Courant. De drukkerij is gevestigd aan de Harichsterzijde (Van Swinderenstraat 9) in Balk.

VOORDEEL.	STRAAT EN NUMMER VAN HET GEBOUW WAARTOE DE LOCALITEIT BEHOORT.	NAAM EN VOORNAMEN VAN DENGENEN AAN WIEN DE VERGUNNING IS VERLEEND.	DAG VAN INGAANG DER VERGUNNING.	DAG WAAROP DE VERGUNNING IS INGE- TROKKEN OF VERVALLEN.
	6. Breda, 18de November 1897 10. Breda, 18de November 1897 (In de oorkonde) (Opgevolgd door 19 art. 2)	Jong, de, Wilke W. 12 Mei 1892 Ringsma Simon 12 Mei 1897 de Jong, Niekertus 1 Mei 1901	12 Mei 1892 12 Mei 1897 1 Mei 1901	1 Mei 1897 1 Mei 1901 21 Mei 1906

op 1 mei 1901 koopt W.H. de Jong een pand aan de Van Swinderenstraat 9

Hij gaat van hieruit de "**Nieuwe Balkster Courant: nieuws- en advertentieblad van de Zuidwesthoek**" uitgeven. De oplage is niet bekend.

In 1905 gaat zijn krant "Balkster Courant / Nieuws- en Advertentieblad voor Balk en omstreken" heten, maar de subkop verandert in de loop der jaren regelmatig.

In 1906 betreft De Jong een nieuwe drukkerij en vanaf dat moment gaat zijn krant "**Balkster Courant**" heten. Gelijk met de naamsverandering van de andere krant (van Feike Hoekstra) in dat jaar. De subkop veranderde in de loop der jaren regelmatig.

zaterdag 7 januari 1905 ("dit blad verschijnt iederen Zaterdag")

zaterdag 4 januari 1908

zaterdag 14 oktober 1922

De krant van De Jong is, tot de opheffing in 1936, altijd op zaterdag verschenen.

Analyse van de zegels en krantenbandjes: Twee kranten in Balk en dan hebben Hennie van Dijk, Frans Pouwel en ik maar een dertigtal goed leesbare stempels van Balk, waarvan 2 stuks met abkatsch en 1 met een knip. En nauwelijks (op fragment van) krantenbandjes, maar voornamelijk afgeweekte zegels.

Zelfs helemaal niets ná 1901, toen de tweede krant begon!!

nr:	datum:	uren:	dag:	nr.	st.	kenmerken en papier:
1	28-11-85	12-6v	za	30	klr	knip boven
2	23-01-86		za			
3	27-03-86	12-6v	za	30	klr	scheurschade boven
4	25-06-86	8-9n	vr avond	30	klr	
5	27-11-86	12-6v	za	30	klr	
6	05-02-87	12-6v	za	30	klr	
7	27-01-88	7-8n	vr avond	30	klr	chamois papier
8	16-03-88n	vr avond	30	klr	
9	07-03-89	11-12v	do			
10	11 oct 89	7-8n	vr avond	30	klr	
11	24-01-90	11-12v	vr	30	klr	licht groen-grijs papier; ook 2-3n die dag
12	15-02-90	1-2n	za	31	klr	
13	23-08-90v	za	30	klr	bruin
14	15-02-91	12-6v	za	31	klr	
15	23-01-92		za			
16	02-12-92	1-2n	vr	30	klr	
17	18-02-93	12-6v	za	30	klr	
18	08-04-93	12-6v	za	30	klr	
19	08-04-93	12-6v	za	30	klr	
20	22-07-93	v	za	30	klr	
21	03-12-93	12-6v	zon	30	klr	
22	28-04-94	12-6v	za	30	klr	
23	31 oct 96	12-6v	za	30	grr	knip door tanding onder; lichte abklatsch op bruin bandje
24	23-01-97	12-6v	za	30	grr	
25	07-04-99	4-5n	vr	30	grr	
26	16-09-99	vr	50	grr	abklatsch. + paars-roze papier
27	28 jun 01	4-5n	vr	50	grr	N.B. De Jong begon in juli 1901 met de krant altijd op zaterdag

De hulp- en postkantoren hanteerden verschillende uurkarakters in de klein- en grootrotdstempels en die herhaal hier nog even:

hulpkantoor: 's morgens **12 - 8V**(= voormiddag) en **8 - 12 V**

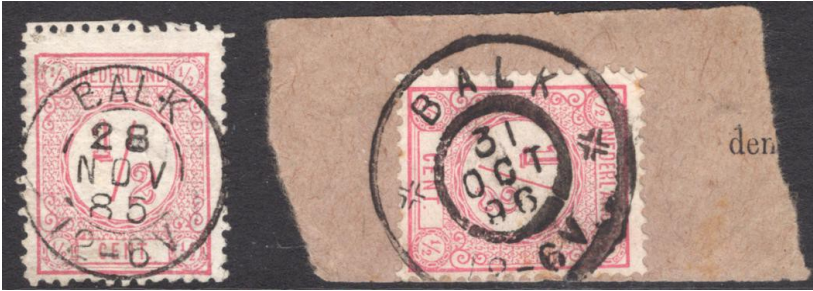
's middags **12 - 4N**(= namiddag) en **4 - 8N**

's avonds **8 - 12N**

postkantoor: 's morgens **12 - 6V; 6 - 7V; 7 - 8V enz. t/m 11 - 12V**

's middags **12 - 1N; 1 - 2N; 2 - 3N enz. t/m 7 - 8N**

's avonds **8 - 9N; 9 - 10N en 10 - 12N**

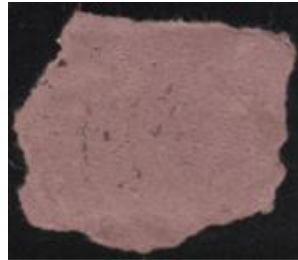

knip van 28 nov 85

deel van bandje met knip onder van 31 oct 96

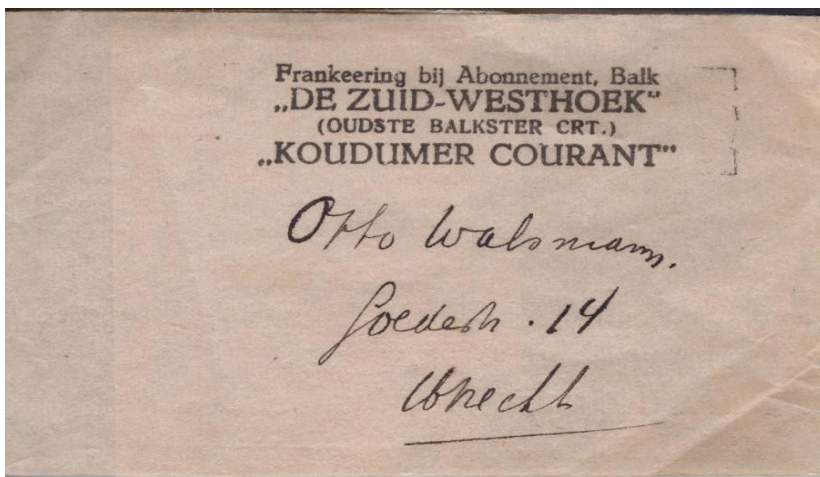
Dit zijn de enige knip en het enige deel van een krantenbandje. Beide in mijn bezit. Het linkerzegel is vermoedelijk als onderdeel van een strook zegels op het vel met adresbandjes geplakt. Het bandje links is 2,6 cm hoog (linker-deel) en rechts 2,7 cm hoog. De zegel links is 2,55 cm hoog, inclusief het flapje van het zegel er boven. Men kwam er al gauw achter dat dit moeilijk plakken was als men niet te veel versneden zegels wilde krijgen. Daar het strookje smal bleef (het bandje rechts is van 1896) had dat tot gevolg dat alle zegels los en dwars geplakt moesten worden. Ook dan liep men nog kans om "geknipte" zegels te krijgen (zoals de tanding linksonder op bovenstaand bandje). De achterzijde van het bandje is van tamelijk ruwe structuur, maar vertoont wel lichte abklatsch.

Dan hebben we nog een fragment van een bandje met een deels onleesbaar stempel, maar wel met abklatsch op de achterzijde (in bezit van Hennie van Dijk).

*vermoedelijke datum vrijdag 16 SEP 99
(zie de tabel boven voor 1899 en 1901)*

Op de afbeelding op de volgende pagina is een bandje afgebeeld waarop staat: "Frankering bij Abonnement, Balk".

Omdat het plakken van zegels erg tijdrovend was, zijn een deel van de uitgevers overgegaan op deze vorm van "frankering". Ook de postereien hadden er baat bij, want men hoefde de bandjes niet meer te stempelen; zoiets als "Port betaald" tegenwoordig.

Frankering bij abonnement werd in 1892 door de postdienst aan nieuwsbladen aangeboden, ten behoeve van het gebruik van adresbandjes die op een later tijdstip van een adres werden voorzien.

De kans is groot dat De Jong in 1901 bij de start van zijn krant direct met dit frankeringsysteem is begonnen en dat Hoekstra dit na, of in 1901 ook heeft ingevoerd. Dat zou dan een verklaring zijn voor het feit dat er geen of nauwelijks stempels, of gestempelde zegels op fragment, te vinden zijn van Balk na het voorjaar van 1901.

Een krantenbandje dat voor zichzelf spreekt. Op een gegeven moment is Hoekstra overgegaan op het verzenden zonder postzegels. Iets duurder maar simpel en gemakkelijker.

- : * de verzamelingen van Hennie van Dijck, Douwe van der Heide en Frans Pouwel.
- * <https://www.langsdeluts.nl/> een prachtige website met veel gegevens over Balk en Gaasterland, vroeger en nu.
- * <https://www.delpher.nl/nl/kranten/results?query=Balk&coll=ddd> (veel gegevens in andere kranten over Balk, maar geen afbeeldingen van Balkster kranten zelf).

Hebt u meer informatie? Graag uw reactie naar Douwe van der Heide (drvdh@home.nl) of naar de redactie.

Informatie van de afdeling Service

De afdeling Service heeft weer een mooi aanbod materiaal voor u. Zowel in de achterzaal als in de winkel is er een variabel aanbod van albums, stockboeken en dozen.

Voor de verzamelaars van motieven, landen enz. is er een ruime voorraad beschikbaar.

Komt u rustig even kijken of rondsnuffelen.

Waarschijnlijk ontdekt u weer materiaal waarmee u uw verzameling kunt aanvullen.

Ook hebben we een ruim aanbod van zegels in zakjes, op stockkaarten enz.

Ook voor lege albums en stockboeken kunt u uiteraard bij ons terecht.

PARTNER IN
THE GLOBAL
PHILATELIC NETWORK

CORINPHILA

POSTZEGELS, MUNTEN EN PRENTBRIEFKAARTEN

UW VERZAMELING IN VERTROUWDE HANDEN!

China 1897

"Small Dollar – The King of Chinese Philately"

EUR 552.000,-*
CHF 605.000,-*
Zürich, juni 2018

West-Australië, "Inverted Swan"

De meest waardevolle postzegel van Australië

EUR 271.400,-*
CHF 314.600,-*
Zürich, juni 2018

Nederlands-Indië

Absolute hoogtepunt, stempelproeven 10 cent op velletjes

EUR 67.600,-*
Amstelveen, september 2017

EUR 48.800,-*
Amstelveen, maart 2016

EUR 382.400,-*
CHF 573.600,-*
Zürich, juni 2009

Nederland 1852

De enige horizontale brugpaar op brief

* Hamerprijs incl. opgeld

Zwitserland 1850

Het 'Winterthur' blok van 8 op brief

CORINPHILA VEILINGEN BV

AMSTELVEEN - NEDERLAND

INFO@CORINPHILA.NL

TEL. + 31 20 624 97 40

WWW.CORINPHILA.NL

CORINPHILA AUKTIONEN AG

ZÜRICH - ZWITSERLAND

WWW.CORINPHILA.CH

Hoofdsponsor

CORINPHILA - EEN TRADITIE VAN SUCCES

Als enige Nederlandse internationale postzegelveilinghuis heeft Corinphila Veilingen zusterbedrijven in Duitsland, Zwitserland, Hongkong en de Verenigde Staten.

Dankzij onze deskundigheid en kennis op het gebied van de filatelie, onze optimale presentatie en een internationaal en vermogend klantenbestand realiseren wij de hoogste prijzen.

Bovendien publiceren wij hardcover veilingcatalogi voor bijzondere verzamelingen op land en op (eigen) naam.

Bel ons voor het maken van een afspraak!

Voor grotere verzamelingen komen wij graag bij u langs.